

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	24.06.2015

Kommunereformen - oppsummering av nabopraten og veien videre.

Forslag til vedtak

Formannskapet tar oppsummeringen av nabopraten til etterretning, og er enig i at Bodø kommune i henhold til vedtatt mandat for kommunereformen fortsetter arbeidet med å realisere ny storkommune i Salten. Neste steg i prosessen blir å invitere kommunene til samtaler om innholdet i et intensjonsgrunnlag som skal munne ut i felles intensjonsavtale for storkommunen.

Sammendrag

Saken inneholder en oppsummering av nabopraten med 12 kommuner i forbindelse med kommunereformprosessen i Bodø kommune. En har tatt utgangspunkt i orienteringene som ble gitt i Bodø kommunes møte med 12 kommuner i regi av Salten regionråd den 4. juni 2015, og gitt et konsentrat av dette. Saken drøfter også veien videre og konkluderer med at Bodø kommune fortsatt bør ha en framoverlent og proaktiv rolle i forbindelse med etableringen av storkommunen.

Saksopplysninger

Bakgrunn:

Bystyret vedtok den 30.10.24 å nedsette en styringsgruppe for kommunereform i Bodø kommune. I samme vedtak ble det også bestemt at mandatet til styringsgruppen skulle vedtas av formannskapet, og dette ble gjort i møte den 17.12.14 med prosjektittel «Å bygge en ny kommune». Hovedmålet i prosjektet er å etablere en ny stor-kommune i Salten. Det framgår også av mandatet at interesserte kommuner i rand-soner til Salten også er velkommen til å delta.

Bodø kommune v/forhandlingsutvalget har hatt møter med alle Salten kommuner bortsett fra Fauske kommune der kommunereformen ble tatt opp som tema i felles formannskapsmøte den 12.5.15. I tillegg til alle Saltenkommuner har forhandlingsutvalget hatt innledende samtaler med Rødøy, Røst, Tysfjord og Værøy.

Oppsummering av innledende samtaler:

I rekkefølge har forhandlingsutvalget hatt møter med Steigen, Gildeskål, Værøy, Beiarn, Rødøy, Saltdal, Røst, Sørfold, Meløy, Hamarøy og Tysfjord.

I disse møtene har Bodø kommune først presentert hovedtall fra Bodø kommune, politisk og administrativ organisering, mulighetsstudier i Salten, nye oppgaver til større og robuste kommuner

og tidslinjen til Bodø kommune. Man har også lagt vekt på å få fram begrunnelsen for ny storkommune i Salten:

- En kommune som vokser i folketall
- Rik på ressurser (kompetanse, naturressurser, industri, reiseliv m.m)
- En sterk rygg til å bære fremtiden med
- Salten en homogen region sammenliknet med andre regioner
- Å bygge en ny sterk kommune som kan konkurrere om etableringer både i landsdelen og nasjonalt.
- Storkommunen kan få 100.000 innbyggere om noen år, og kan konkurrere om nye oppgaver (samferdsel, videregående skole).
- En slagkraftig og robust kommune som kan være lokomotiv for utvikling i Nord.

Forhandlingsutvalget har møtt svært selvbevisste kommuner:

- Bevisste om egen identitet og gode kunnskaper om styrker og svakheter
- At vi må sammen finne fram til en samlet visjon for storkommunen i Salten
- Storkommunen må bli til noe vi har bruk for
- Alle kommuner er spent på hva naboen velger
- Kan likevel godt velge et annet alternativ enn naboen.
- Kommunene har mange alternativer de skal vurdere
- Befolkningsutviklingen er nedadgående – en stadig eldre befolkning
- Kommunene ser fordeler og utfordringer når det gjelder storkommunen
- Røst orienterer seg mot Salten og ønsker vertskommunemodell med Bodø pga. ekstreme avstandsulemper m.m.
- Kommunene ser etter det beste alternativet for egen kommune – hvilke alternativ er best for innbyggerne?
- Usikker på fremtiden – hvordan ser null – alternativet ut?
- Opptatt av bygde – og boligutvikling «bolyst».
- Vi må skape fremtiden selv – tegne eget kommunekart i regionen.
- Bare Saltdal som ikke har endret grensene siden formannskapsloven i 1837.
- Bra at Bodø åpner dørene for andre kommuner og at man kjører en så åpen prosess.
- Løp 2 som innebærer ny kommune fra 1.1.2020.
- Uansett hva som skjer i Salten skal vi stå sammen i en sterk region.
- Bodø er byen vårres, styrke for hele regionen at Bodø er i vekst og utvikling.

Hovedproblemstillingene og samtalene om dette kan oppsummeres slik:

1. Lokaldemokrati:

- Hua i handa (hvordan takle overgangen fra et lite til et stort politisk miljø?)
- Lokal medbestemmelse
- Kort vei fra innbyggere til beslutningstagere
- Medvirkning og mer langsiktig deltagelse
- Det finnes ingen gullstandard som alle kommuner vil lykkes med.
- Lokaldemokrativeileder før sommeren 2015. <http://distriktssenteret.no/>
- Bodø har hatt kommunedelsutvalg siden 1990-tallet. 4 kommunedelsutvalg disponerer 2 årsverk. Utvalgene har uttalerett innenfor relevante områder. Bodø kommune skal vurdere rollen til disse utvalgene med tanke på stedsutvikling og avgjørelsesmyndighet.
- Spesiell ivaretagelse av geografiske ytterpunkter i en sammenslått kommune.
- Bedre kommunale tjenester gjennom tilførsel av lokalkunnskap
- Større lokalt engasjement som fører til god lokalsamfunnsutvikling
- Ta vare på lokal identitet og samhold
- Større lokalt samfunnsengasjement som fører til god lokalsamfunnsutvikling

2. Samferdsel

- Avstand og kommunikasjon til kommunesenteret og internt i storkommunen
- Knytte Salten tettere som serviceregion og etablere stabile bo- og arbeidsmarkedsområder.
- Vi har hørt om: (eksempler)
 - ✓ Livsfarlige tunneller fra Hamarøy og sørover
 - ✓ Forlengelse av Kystriksveien (Steigen, Vågan, Vesterålen, Tromsø)
 - ✓ Fergefri E6
 - ✓ Svært lange avstander
 - ✓ Fjordveien og nye alternative ruter med tunneller til/fra Beiarn
 - ✓ 1200 trailere fra Arnøya hvert år, buss, ferge og hurtigbåt problematikk.
 - ✓ Bru over Holandsfjorden.
 - ✓ Gode kollektivløsninger, Agendatoget mellom Rognan og Bodø og nytt togstopp på Tverlandet. Bypakke Bodø og tunell i Tjernfjellet.

Godt utgangspunkt:

Salten har de viktigste transportknutepunktene i Nord-Norge med stamrute-flyplass, nasjonalhavn, Nordlandsbanen, E6 og mellomriksvei til Sverige.

3. Næringsutvikling:

- Sterk lokalkunnskap
- Stor kunnskap om enkelt næringer
- Nærhet til det lokale næringslivet
- Kommunene med i «Utviklingsprogrammet for byregioner»

Satsningsområder:

- Utvikling av næringsnettverket gjennom økt samarbeid
- Utarbeidelse av strategiplan havbruk
- Utarbeidelse av strategiplan mineral
- Utarbeidelse av strategiplan natur- og kulturbasert reiseliv og primærnærings

Mange av kommunene i Salten har et godt arbeidsmarked hvis vi tar kommunikasjonene og bo- og arbeidsmarkedene i betraktning. Årsaken til at de ikke får folketallsvekst, er at det ikke er mulig å flytte dit pga boligmangel. Nye boliger bør derfor bli et sentralt virkemiddel – uten nye boliger lite eller ingen vekst.

4. Økonomi:

- Stor usikkerhet om null – alternativet. Hva skjer hvis man velger å fortsette alene?
- Regjeringen varsler endringer i inntektssystemet fra 2017. Og hele inntektssystemet skal gjennomgås på nytt etter ny kommunestruktur er iverksatt (kilde Børre Stolp KS).
- Eiendomsskatt og differensiert arbeidsgiveravgift
- Kraftinntekter, fallrettigheter og konsesjonskraftsinntekter
- ROBEK – kommuner og akkumulerte underskudd
- Fattige kommuner med store underskudd og rike kommuner med pæng på bok.

5. Gode tjenester til innbyggerne.

- Et rasjonelt og effektivt tjenestetilbud der folk bor.
- Arbeidsplasser i kommunehus/rådhus
- Samme standard og god kvalitet på tjenester i hele storkommunen.
- Spesialiserte tjenester etableres i byen
- Samisk perspektiv – samisk språk og kultur.

Det har også vært et viktig poeng for Bodø kommune i disse samtalen å få fram at storkommunen må vi bygge sammen, og at Bodø ikke har noen flere aksjer i dette enn andre kommuner. Som en konsekvens av dette må intensjonsgrunnlaget utvikles i samarbeid med interesserte kommuner og intensjonsavtalen om etablering av storkommunen må forhandles fram samlet og i full åpenhet mellom kommunene som ønsker å være med på dette.

Forhandlingsutvalget har også lagt vekt på å finne en dato i mai/juni der Bodø kommune kunne oppsummere nabopraten og diskutere veien videre sammen med alle kommuner man har hatt samtaler med.

Siste innledende samtale Bodø kommune hadde var den 26. mai med Tysfjord kommune. Derfor var det hensiktsmessig å få innpass i møte i Salten regionråd den 5. og 6. mai. På bakgrunn av dette innkalte Bodø kommune kommunene i Salten + Rødøy, Røst, Tysfjord og Værøy til møte den 4. juni i Saltstraumen hotell kl. 13 – 15 med følgende agenda:

- Velkommen ved ordfører Ole Henrik Hjartøy
- Oppsummering av nabopraten v/rådgiver i Bodø kommune Tom Solli
- Veien videre, intensjonsavtale og inndelingsloven v/rådmann Rolf Kåre Jensen
- Hva forventer Fylkesmannen i Nordland fra kommunen i kommunereformprosessen? v/ Silja Ildgruben prosessveileder hos FM.
- Tilbakemelding til Bodø kommune om nabopraten og veien videre.

Tilbakemeldinger til Bodø kommune er overveiende svært positive. Kommunene setter pris på at Bodø kommune har satt seg i førersetet og innkalt til disse innledende samtalen. Bodø kommune berømmes for en konstruktiv og åpen prosess og en svært god tone under disse møtene.

Veien videre:

I forbindelse med foredraget «Hva forventer Fylkesmannen i Nordland fra kommunene i kommunereformprosessen?» la prosessveileder hos FM bl.a vekt på følgende:

HØST 2015:

- Prosessene inn i en ny mer forpliktende fase
- Politisk lederskap og politisk forankring i den enkelte kommune
- Retningsvalg
 - Vedtak i kommunestyret
- Avklaring hvordan Salten – prosessen føres videre.
- Rolleavklaring mellom aktørene i prosessen
 - Felles prosjekt og framdriftsplan
 - Eierskap
 - Dialog og samtidighet i «naboprosesser»

Det ble også vist fram følgende tidslinje:

Fase 2 avklaring og beslutning:

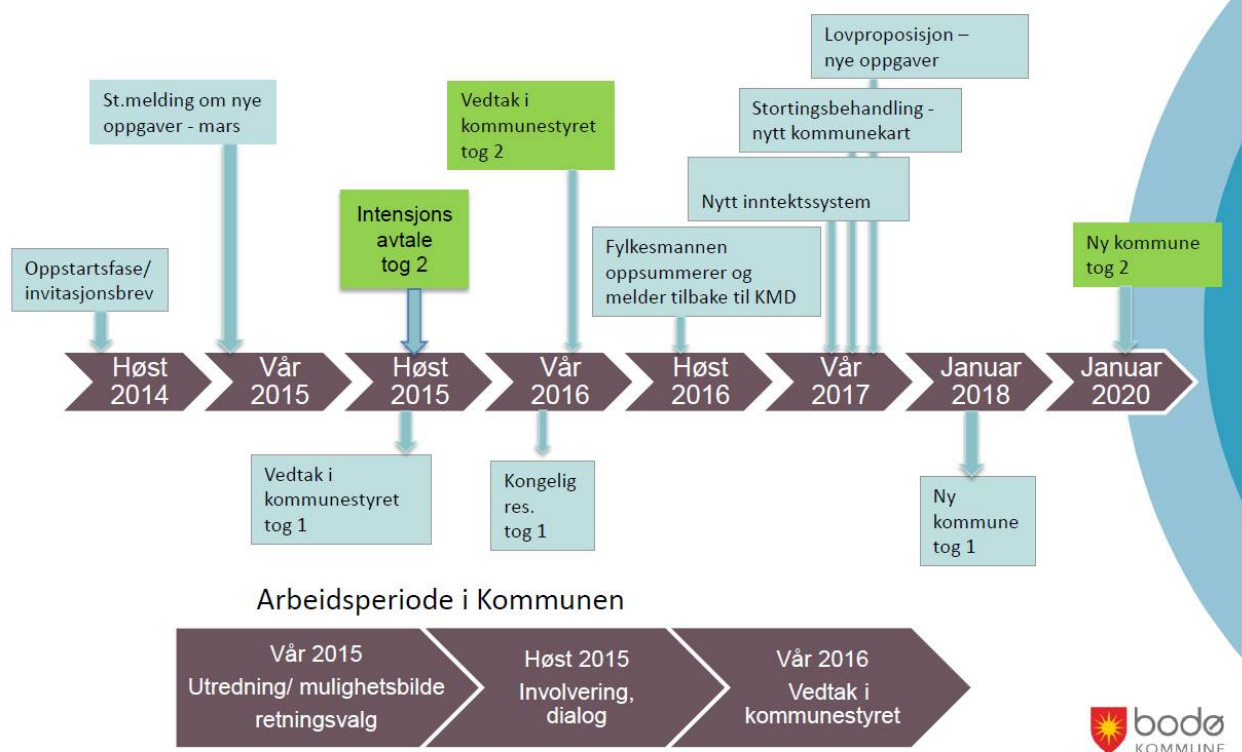
Rådmannen i Bodø kommune orienterte i sitt foredrag om:

- Kort om regjeringens mål for reformen
- Intensjonsavtale/ - plan

- Hva kan en slik plan/ avtale inneholde
- Eksempler fra eksisterende avtaler
- Inndelingsloven
- Kort om innhold; krav
- Tidsplan/ framdrift i arbeidet

Og la fram følgende som en oppsummering:

Tidslinje i reformprosessen

Vurderinger

Kommunereformprosessen skal over i en mer forpliktende fase fra høsten av. Samtidig må prosessen i Bodø kommune samkjøres med «Mulighetsstudier for Salten» i regi av Salten regionråd.

Salten regionråd har engasjert konsultentselskapet BDO til å utarbeide 4 delrapporter + hovedrapport som vil vurdere mulige alternativer når det gjelder kommunesammenslåinger. Den endelige prosjektutredningen (hovedrapport) skal være ferdig medio september, dvs. omtrent samtidig med kommunevalget. Alle delrapportene skal være ferdig i løpet av juni d.å., og vil inneholde opplysninger/data og drøftinger om:

- Delrapport A: Tversgående faktagrunnlag som skal være utgangspunkt for de tre hovedtemaene; kommunen som tjeneste – og myndighetsutøver, kommunen som samfunnsutvikler og kommunen som demokratisk arena. Hovedfokus i faktagrunnlaget er demografisk utvikling, næringsutviklingsmessige trender, kompetanseinfrastruktur og regionaløkonomisk utvikling.
- Delrapport B: Tjenesteyting og myndighetsutøvelse
Hovedproblemstillinger:
 - ✓ Hvordan sikre kvalitet, effektiv ressursbruk og likeverdighet i tjenesteproduksjonen ved ny kommunestruktur?

- ✓ Hvordan ivareta rettsikkerhet, forutsigbarhet, habilitet og likebehandling i en ny kommunestruktur?
- Delrapport C: Samfunnsutvikling
Hovedproblemstillinger:
 - ✓ Hvordan sikre ivaretagelse av areal – og transportinteresser tilpasset klima – miljøhensyn i en ny kommunestruktur?
 - ✓ Hvordan tilrettelegge for positiv nærings – og kulturutvikling i en ny kommunestruktur?
- Delrapport D: Demokratisk arena
Hovedproblemstilling:
 - ✓ Hvordan sikre effektiv lokalpolitisk styring, og en aktiv lokalpolitisk arena i en ny kommunestruktur?

Under forutsetning av at de forskjellige kommunesammenslåingsalternativene drøftes inngående av BDO i den endelige prosjektrapporten, og at storkommunen i Salten er en av disse, kan denne prosjektrapporten bli et egnet grunnlag for å diskutere felles intensjonsavtale med interesserte kommuner utover høsten.

Som sagt ovenfor har kommunene i disse innledende samtaler vært opptatt av:

1. Lokaldemokrati
2. Samferdsel
3. Næringsutvikling
4. Økonomi
5. Gode tjenester til innbyggerne

I følge hovedproblemstillingene i «Mulighetsstudier for Salten» skal man gå grundig inn i disse emnene.

Rådmannen har en selvstendig utredningsplikt når det gjelder å vurdere alternativene som Bodø er en del av og må påse at intensjonsgrunnlaget sier noe om:

- Mål og forutsetninger for kommunealternativet
- Statusbilder for demografi, tjenester, økonomi og demokrati
- Utviklingsbilder for lokaldemokrati, samferdsel, næringsutvikling, økonomi og gode tjenester
- Bygde – og boligutvikling
- Navn, kommunevåpen og kommunesenter
- Lokalisering av administrative funksjoner
- Samisk språk og kultur
- Tjenestetilbud og kvalitetsmål innenfor alle kommunale tjenester
- Politisk organisering
- Administrativ organisering
- Vurdering av nye oppgaver
- Informasjon og kommunikasjon
- Retningslinjer for personalbehandling
- Forhold til andre private og offentlige organisasjoner
- Videre prosess

Hovedmålet for Bodø kommune er en ny storkommune i Salten. Bodø kommune har vært åpen og tydelig på dette i alle innledende samtaler. Spørsmålet er hvor framoverlent og proaktiv Bodø kommune skal være nå som prosessen går over i en ny fase. Ovenfor er det sagt at

«Mulighetsstudier for Salten» kan bli et hensiktsmessig intensjonsgrunnlag, eventuelt med tilførsel av nye emner og kunnskap som kommunene er opptatt av.

Bodø kommune kan ikke ta beslutningen om hva et intensjonsgrunnlag skal inneholde, og hva som er godt nok i den forbindelse, alene. Et naturlig steg, som en fortsettelse av prosessen med innledende samtaler, vil derfor være at Bodø kommune etter ferien møter kommunene for å diskutere innholdet av et intensjonsgrunnlag som skal munne ut i en intensjonsavtale. Dette kan gjøres slik at Bodø kommune inviterer interesserte kommuner til å være med på dette, eller at representanter fra administrasjonen i Bodø kommune reiser ut til Nord-Salten (Hamarøy, Steigen, Tysfjord), Indre Salten (Beiarn, Fauske, Sørfold, Saltdal) og Sør-Salten (Gildeskål, Meløy, Rødøy) og introduserer en del problemstillinger som en ønsker tilbakemeldinger på. Ettersom alle innledende samtaler har foregått i Bodø vurderer en det slik at det vil være riktig strategi å reise ut til kommunene for å diskutere innholdet i et intensjonsgrunnlag for storkommunen. En kan også vurdere om det er hensiktsmessig å samle noen kommuner og møte de samtidig. Prosessen videre med omforente tidspunkter for når intensjonsgrunnlaget og intensjonsavtalen skal være ferdig må også være tema på disse møtene slik at man når fristen for endelig vedtak i bystyret (juni 2016). Disse møtene bør avholdes fra 20. august og avtales før ferien.

Det framgår av vedtatt mandat for styringsgruppen for kommunereformen i Bodø at selv om målet er ny storkommune i Salten, skal styringsgruppen fortløpende følge med på å vurdere alternativer som blir lansert ut fra Bodø kommunes interesser. Dette betyr at det bør være tett kontakt mellom rådmann og styringsgruppen for kommunereformen utover høsten etter hvert som samtalene om innholdet i intensjonsgrunnlaget og prosessen i forbindelse med «Mulighetsstudier i Salten» skrider fram.

Konklusjon og anbefaling

Hensikten med dette saksframlegget er å orientere om nabopraten og å få en diskusjon om veien videre. Rådmannen mener at Bodø kommune fortsatt bør jobbe videre med å realisere storkommunen og at arbeidet med å utarbeide et omforent intensjonsgrunnlag intensiveres samtidig med at Bodø kommune aktivt følger prosessen i Salten regionråd i forbindelse med «Mulighetsstudier i Salten.»

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Grete Kristoffersen
Utviklingsdirektør

Saksbehandler: Tom Solli

Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>